

נשואי אמי ואבי היו קשורים בחברה של אמא מבית הספר, ידידתה לחיים, רוזה מבית בראור, שנישאה לאחיו הבכור של אבי, לאוסקר. הם השתקעו בבד פרייאנוולדה, כפי שצינתי כבר, ופתחו שם את החנות שלהם ב-1910. אני מניח שרוזה שיזכה בנישואין של אבי ואמי. הדודה רוזה הייתה אישה שנונה עם כשרון משפחתי להמצאת חרוזים מן השרוול. קשר הידידות בין שתי הנשים נמשך לאורך כל החיים כמעט. שיחות טלפון יום יום, שארכו לפעמים שעות, בין פרייאנוולדה ווריצן, היו לשגרה. קשר זה נותק באופן פתאומי זמן קצר לפני הסוף ולא הבנתי אז, כפי שאינני מבין גם היום, מה גרם לכך. מה שאני כן יודע על הסכסוך אינו מסביר את עומק הקרע הפתאומי - מה גם, שאימי טיפלה ברוזה בהיותה חולת אסטמה קשה והתלוותה אליה, כשחיפשה הקלה למצבה ברווירה הצרפתית או באיטליה. פירוד זה, שהתחיל בחילוקי דעות על משהו שטותי, הוביל למעשה לניתוק מוחלט בין שתי המשפחות ובמידת מה גם בין הילדים. עבורנו האירוע היה טראומה נפשית אך נדחק לקרן זווית כעבור זמן מה, היות ממילא הכל עמד להזדעזע מסביבנו ואני יצאתי מהבית. עוד נחזור לזה.

הורי התחתנו ביוני 1916 באולם שמחות בברלין, בבית מלון ושמו "מלך פורטוגל", עם מטבח כשר שהיה בבעלות יהודית. לבית המלון ולבעליו אין חשיבות לאירוע עצמו, אלמלא דבק בו ובעליו איזה רבב היסטורי: גוטהולד אפריים לסינג, מחזאי מהמאה ה-19, ממקם את סיפור אחד ממחזותיו (Minna von Barnhelm), בבית מלון ברלינאי זה, שהיה קיים כבר בתחילת המאה התשע-עשרה, ומתאר את בעל בית המלון כנוכל, שמתנכל לאורחיו. אם כי עברו כמאה שנה, בעל "מלון מלך פורטוגל" נשאר נוכל כשהיה בעבר במחזה, ורימה את הזוג רזצבסקי בעריכת החתונה. היו דברים מעולם. העיתון ההיתולי, שחובר כנראה ע"י רוזה (אם לא הזמן אצל איש מקצוע, כמקובל אז), נמצא עדיין אצלי. לא היה כתוב שם שום דבר על תוכניות הזוג בטווח הארוך והקצר, היכן בילו את ירח הדבש, אם בכלל.

על כל פנים, עם או בלי ירח דבש - ביום 15 בחודש מרץ 1916 הופיעה בעיתון היומי של ווריצן מודעה כזו הלשון:

על הלידה המוצלחת של זוג תאומים מודיעים בשמחה רבה דוד רזצבסקי ורעייתו פרידה מבית נוישטט ווריצן, יום 14 במרץ 1916

לידתנו הייתה לעובדה - ההצלחה שנויה במחלוקת. משקלם של שני התאומים יחד לא עלה על 2.5 ק"ג. במקרים כאלה גם אז היו רואים צורך באינקובאטור; אך גם לו אמי הייתה יולדת בבית חולים, דבר שלא היה נהוג אז, אין זה משנה. אינקובאטור לא היה בהישג יד. את מקומו תפסו בקבוקי חימום וכריות. גם חלב לא היה - לא לאמי ולא לחלבן; הוא הציע מים. אם בימינו נולד תינוק במשקל קילו ורבע זו חדשה לעיתון. לעיתונות הגרמנית של אמצע מלחמת העולם הראשונה היו כותרות אחרות.

מה זוכרים משנה, שנתיים הראשונות? בדרך כלל לא כלום. צילומים ממלאים את החסר. חלינו הרבה, אבל היום, אחרי שנים של גידול ילדים ונכדים, אני יודע שכל זה טבעי, וסה"כ לא היינו שונים, בגיל זה, מילדים אחרים. אבל נוצר מיתוס: בגיל שבועיים נדבקנו מאבא בנזלת, ולכן לא התגברנו על ההצטננויות הרבות שפקדו אותנו. כמובן לא הייתה כאן הדבקה, אלא תורשה, ולכן האף הסתום והנזלת מתלוות למשפחת רזצבסקי ולדורות שיבואו אחרינו, אם שואה גרעינית לא תשים קץ לחיים הביולוגיים עלי אדמות.

ב-1917 נקרא אבי לדגל וגויס לחיל התותחנים, ליחידת תותח שדה 105 מ"מ. הוא נשלח לחזית המערבית, לבלגיה. כעבור מספר חודשים נפצע, פצעים בינוניים, בגב, וזה הספיק, למזלו, לסיום הקריירה הצבאית שלו. כמזכרת נשארו לו צלב הברזל ואות הפצוע, כמה רסיסים בכבד, וכמובן, תודתה של המולדת.

מלחמת העולם הראשונה זעזעה עמוקות את כל עמי אירופה המערובים בה. מיליונים של חללים, ועוד רבים יותר נכים, לא בהכרח חיזקו את השאיפות לשלום ו"לעולם לא עוד מלחמה!" בגרמניה טופחה האווירה של